

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1652

2010

EP 7001

Սոցիալական Կոմունիստական Բան. Արևմտահայաստանի

Պրոլետարներ բոլոր երկրներին միացե՛ք!

ԾՐԱԳԻՐ

ԽՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՍՕՑԻԱԼ-ԴԵՄՕԿՐԱՏԻՍՏԱԿԱՆ
ԲԱՆԻՈՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

(Ընդունումը երկրորդ շերտումն շարժագործարար)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
ԽՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՍՕՑԻԱԼ. ԲԱՆ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԿԵՆՏՐԱԼԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

3501
A-95

ՓՂՆԵՒ
Կուսակցի՛ Տպարան, Rue de la Coulovrenière, 27.
1904

Копия с оригинала документа
из дела - 100

ЗКП
П-95

СРЦКП

ПОЛУЧЕНО 10.04.1925
В ЦК РАБОЧЕЙ ПАРТИИ

(СЕРИЯ КОПИЯ СЕРИИ КОПИИ)

1925

Ծ Ր Ա Պ Ի Ր

ՌՌԻՍՍՍՏԱՆԻ ՍՕՑԻԱԼ-ԴԵՄՕԿՐԱՏԻՍՏԱՆ
ԲԱՆԻՌԱԲԱՆԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

(ընդունում երկրորդ հերթական համագումարում):

Փոխանակութեան զարգացումը ստեղծել է այն-
պիսի սերտ կապ քաղաքակրթւած աշխարհի բոլոր
ժողովուրդներին մէջ, որ պրօլետարիատի մեծ ազատա-
գրական շարժումը պէտք է դառնար ևս վաղուց արդէն
զարձել է՝ միջազգային:

Ռուսաստանի սօցիալ-դեմօկրատիան՝ համարելով
իրեն պրօլետարիատի համաշխարհային բանակի գնդե-
րից մէկը, հետևում է նոյն վերջնական նպատակին
որին հետևում են բոլոր այլ երկրների սօցիալ-դե-
մօկրատները:

Այդ վերջնական նպատակը որչառում է ներկայ հա-
սարակութեան բնուորութեամբ ևս նրա զարգացման
ընթացքով:

Այդ տեսակ հասարակութեան գլխաւոր առանձնա-
յատկութիւնը կազմում է ապրանքային արդիւնագոր-
ծութիւնը՝ հիմնւած կապիտալիստական արդիւնագոր-
ծական յարաբերութիւնների վրայ, ուր արդիւնագոր-
ծութեան և ապրանքների շրջանառութեան միջոցների
ամենակարեւոր ևս նշանաւոր մասը պատկանում է
մարդկանց մի փոքրաթիւ դասի, մինչդեռ ազգարնակու-
թեան աճագին մեծամասնութիւնը բաղկացած է պրօ-

45552 աւեհ.

30485-63

լնտարներէից եւ կիսա-պրօլետարներէից, որոնք իրենց անտեսական դրութեամբ ստիպւած են շարունակ կամ պարբերաբար ծախել իրենց բանւորական ոյժը, աշխնքն մտնել կապիտալիստների մօտ աշխատախարծով եւ իրենց աշխատանքով եկամուտ ստեղծել հասարակութեան բարձր գասակարգերի համար:

Կապիտալիստական արդիւնագործական յարաբերութիւններ թերապեւտութեան շրջանը աւելի ու աւելի լայնանում է այն չափով, որ չափով տեխնիկայի մըշտական կատարելագործումը՝ մեծացնելով խոշոր ձեռնարկութիւններ ինտեսական նշանակութիւնը, տանում է գէպի արտաքսումը մանր անկախ արդիւնագործողներին, նրանց մի մասը պրօլետարներ գարձնելով, նեղացնելով մնացածներ զերը հասարակական-անտեսական կիսնքում եւ տեղ տեղ դնելով նրանց աւելի կամ պակաս կատարել, աւելի կամ պակաս բացաւձակ, աւելի կամ պակաս ծանր կախման մէջ կապիտալից:

Տեխնիկայի նոյն պրօգրեսը, բացի գրանից, ձեռնարկողներին հնարաւորութիւն է տալիս աւելի եւ աւելի մեծ չափով գործադրել կանանց եւ մանուկների աշխատանքը՝ արդիւնագործութեան եւ ապրանքների շրջանառութեան պրօցեսում: Իսկ որովհետեւ միւս կողմից նա տանում է գէպի ձեռնարկողների կարիքի յարաբերական նւազումը՝ գործադրելու բանւորական կենդանի աշխատանքը ուստի բանւորական ոյժի պահանջն յետ է մնում նրա աւաճարկից, որի պատճառով մեծանում է վարձու աշխատանքի կախումը կապիտալից եւ բարձրանում է նրա շահագործման մակերեսը:

Իրերի այդ դրութիւնը բուրժուական երկրներում եւ նրանց շարունակ աւելի եւ աւելի սուր կերպարանք ստացող մրցումը համաշխարհային շուկայում աւելի

ու աւելի գեւարացնում են ապրանքների սպառումը (СБЫТЬ), որոնց արդիւնագործութեան քանակութիւնը արագ կերպով աճում է: Գերաբաղադրութիւնը, որը երեւան է գալիս արդիւնարեւակաւն քիչ-թէ չատ սուր ճգնաժամերում, որոնց հետեւում են արդիւնարեւակաւն գաղարի (застой) աւելի կամ պակաս տեւական շրջաններ, ներկայացնում է անխուսափելի հետեւանք արդիւնագործական ոյժերի զարգացման՝ բուրժուական հասարակութեան մէջ: Ըզնաժամերը եւ արդիւնարեւակաւն գաղարի շրջանները իրենց կարգին աւելի եւս մնանկացնում են մանր արդիւնագործներին, աւելի մեծացնում են վարձու աշխատանքի կախումը կապիտալից եւ աւելի արագ կերպով տանում են գէպի բանւորական գասակարգի դրութեան յարաբերական իսկ երբեմն եւ արօլիւտ վաթթարացում:

Այդպիսով՝ տեխնիկայի կատարելագործումը, որ նշանակում է աշխատանքի արտադրողականութեան (производительность) մեծացումն եւ հասարակական հարստութեան աճումն, պայմանաւորում է բուրժուական հասարակութեան մէջ հասարակական անճատարութեան աճումը ունեւորների եւ չունեւորների մէջ եղած տարածութեան, սպրուտի անապահալութեան աշխատադիւթեան եւ գանազան տեսակ դրկանքների մեծացումը աշխատատ. մասայի աւելի եւ աւելի լայն իտակերի համար:

Բայց այն չափով, որ չափով բուրժուական հասարակութեան այդ առանձնայատուկ հակասութիւնները աճում եւ զարգանում են, աճում է նոյնպէս աշխատատ. ու շահագործող մասայի գեգործութիւնը գոյութիւն ունեցող կարգերի գէմ, աճում է պրօլետարների թիւը եւ համախմբումը (сплоченность) եւ

նրանց կուր շահագործողների գէժ աւելի ու աւելի սուր կերպարանք է ստանում: Միևնոյն ժամանակ անխնիկացի կատարելագործումը՝ կենդրոնացնելով արդիւնագործութեան եւ շրջանառութեան միջոցները եւ հասարակական ցնելով աշխատանքի պրօցեսը կապիտալիստական ձեռնարկութիւնների մէջ, աւելի ու աւելի արագ կերպով ստեղծում է նիւթական հնարաւարութիւն՝ փոխարինելու կապիտալիստական արդիւնագործական յարաբերութիւնները սօցիալիստականով՝ աշխնքն նիւթական հնարաւարութիւն այն սօցիալական յեղափոխութեան համար որը ներկայացնում է միջազգային սօցիալ-դեմօկրատիայի—որպէս պրօլետարիատի գաղտնարգային շարժման գիտակից արտայայտչի—ամբողջ գործունէութեան վերջնական նպատակը:

Փոխարինելով արդիւնագործութեան եւ շրջանառութեան միջոցների մասնաւոր սեփականութիւնը հասարակականով եւ մտցնելով հասարակական-արդիւնագործական պրօցէսի նախադասում կազմակերպութիւն՝ հասարակութեան բոլոր անդամների բարբութեանն ապանջման եւ քաղմակոյզմանի զարգացման համար պրօլետարիատի սօցիալական յեղափոխութիւնը կ'ոչնչացնէ հասարակութեան գաղտնարգային բաժանումն եւ դրանով կազատէ ամբողջ հարստահարւած մարդկութիւնը որսիկանս վերջ կապ հասարակութեան մի կուսի կողմից միւսին շահագործելու բոլոր անասկներին:

Այդ սօցիալական յեղափոխութեան անհրաժեշտ պայմանը կազմում է պրօլետարիատի գիկաստութան աշխնքն նստուիք՝ պրօլետարիատի կողմից՝ աշխարհի քաղաքական իշխանութեանս որը նրան թող կ'ապ ճնշել շահագործողների ամեն մի գիւղարութիւն:

Միջազգային Սօցիալ-Դեմօկրատիան գնելով իրեն նպատակ՝ ընդունակ դարձնել պրօլետարիատը իրագործելու իր պատանական կոչումը, կազմակերպում է նրան իրեն ինքնուրոյն քաղաքական կուսակցութիւն՝ հակառակ կանգնած բոլոր բուրժուական կուսակցութիւններին գեկալարում է նրա գաղտնարգային կուս բոլոր արտայայտութիւնները մերկացնում է նրա ստալ շահագործողների շահերի անհաշտ հակադրութիւնը շահագործողների շահերին եւ պարզում է նրան ստալ ջիկայ սօցիալական յեղափոխութեան պատանական նըշանակութիւնը եւ անհրաժեշտ պայմանները: Իրա նեա միասին՝ նա երևան է հանում մնացած բոլոր աշխատաւոր եւ շահագործող մաստայի ստալ նրա գրութեան անյուսալիութիւնը՝ կապիտալիստական հասարակութեան մէջ՝ եւ սօցիալական յեղափոխութեան անհրաժեշտութիւնը՝ նրա սեփական ազատագրութեան համար կապիտալի ճնշումից: Բանուր գաղտնարգի կուսակցութիւնը Սօցիալ-Դեմօկրատիան հրաւիրում է իր շարքերը աշխատաւոր եւ շահագործող ազգայնակութեան բոլոր խուերը որ չափով նրանք անցնում են պրօլետարիատի հայեցակէտին:

Իրանց ընդհանուր վերջնական նպատակի ճանապարհին որը պայմանաւորւած է արդիւնագործութեան կապիտալիստական ձեւի տիրապետութեամբ ամբողջ քաղաքակրթւած աշխարհում զանազան երկրների սօցիալ-դեմօկրատները ստիպւած են գնել իրենց ստալ ոչ իխանման մտաւոր ինդիքներ, թէ այն պատճառով որ այդ ձեւը ամենուրեք միևնոյն չափով չէ զարգացած, եւ թէ այն պատճառով որ նրա զարգացումը զանազան երկրներում կատարւում է տարբեր սօցիալական-քաղաքական պայմաններում:

Ռուսաստանու մի ուր կապիտալիզմը դարձել է արգէն արդիւնազործութեան տիրապետող ձեւը պահպանուել են մեր հին նախակապիտալիստական կարգի բազմաթիւ մնացորդներ, մի կարգի ուր հիմնած է աշխատուոր մասսաների ճորտական կախման վրայ կարածատիրոջից պետութիւնից կամ պետութեան գլխից: Ամենաուժեղ կերպով խանդարելով անտեսական պրօգրեսը՝ այդ մնացորդները արդելում են պրօլետարիատի գտակարգային կուր բաղձակողմանի զարգացումը: Կոպտուած են բազմամիլիօն գեղջկականութեան պետութեան եւ ունեւոր գասակարգերի կողմից շահագործուելու ամենարարբարաւ ձեւերի պահպանման եւ ուժեղացման եւ ամբողջ ժողովուրդը պահում են խաւարի ու իրաւազրկութեան մէջ:

Անցեալի այդ բոլոր մնացորդներից ամենանշանաւորը եւ այդ բարբարոսութեան ամենազօրեղ պատարր ներկայացնում է ցարի միտպետութիւնը: Իր բնութեան իսկ համաձայն նա թշնամի է բոլոր հասարակական շարժումներին եւ անկարող է ճշիւնել ամենաշար հակաակորդը պրօլետարիատի բոլոր ազատարար ճրգտումներին:

Այդ պատճառով Ռուսաստանի Վոյեալ-Ռեւօկրատիական Բանօրական Կուսակցութիւնը իր իր մօտուոր քաղաքական նպատակ՝ դնում է ցարի միտպետութեան ասպարւումը եւ նրա փոխարինումն գեմօկրատական հասարակապետութեամբ: ուրի սահմանաւրութիւնը կը ապահովէր:

1. Ժողովրդի ինքնակալութիւնը, այսինքն բարձրագոյն պետական իշխանութեան կենդրոնացումն օրէնադրական ժողովի ձեւքում: ուր բաղկացած կ'լինի ժողովրդի ներկայացուցիչներից եւ կ'կազմի մի պալատ:

2. Ընդհանուր հաւասար եւ անմիջական ընտրողական իրաւունքը՝ թէ օրէնադրական ժողովի եւ թէ բոլոր տեղական ինքնավարութեան օրգանների ընտրութիւնների ժամանակ՝ քսան տարին լրացած բոլոր քաղաքացիների եւ քաղաքացուհիների համար, գալուսի քուէարկութիւնը ընտրութիւնների ժամանակ, իւրաքանչիւր ընտրողի իրաւունքը՝ ընտրելու բոլոր ներկայացուցչական հիմնարկութիւններում: երկամեայ պարլամենտը, ժողովրդական ներկայացուցիչների սոճիկը:

3. Տեղական լայն ինքնավարութիւնը, շրջանային ինքնավարութիւնը այն տեղերի համար ուրնք տարբերում են իրենց կենցաղային պայմաններով եւ ազգայնակութեան կազմով:

4. Անճառի եւ բնակարարանի անձեռնմխելութիւնը:

5. Խղճի խօսքի մամուլի, ժողովների, գործադուլների եւ միութիւնների անսահման ազատութիւնը:

6. Տեղափոխութեան, արհեստների եւ անտեսական ձեռնարկութիւնների ազատութիւնը:

7. Դատակարգերի (судовіе) սէնչացումը եւ հաւասար իրաւունքները—բոլոր քաղաքացիների համար՝ անկախ սեռից, կրօնից, ցեղից, ազգութիւնից:

8. Ազգայնակութեան իրաւունքը՝ ստանալու կրթութիւն մայրենի լեզուով՝ ապահովւած պետութեան եւ ինքնավարութեան օրգանների հաշուով դրա համար հիմնած անհրաժեշտ ուսումնարաններով, ամեն մի քաղաքացու իրաւունքը՝ ժողովներում բացատրելու մայրենի լեզուով, պետականին հաւասար՝ մայրենի լեզուի մացնումը բոլոր տեղական հասարակական եւ պետական հիմնարկութիւններում:

9. Պետութեան կազմի մէջ մտնող բոլոր ազգութիւններն ինքնորոշման իրաւունքը.

10. Իւրաքանչիւր անձատի իրաւունքը՝ ներթափանցելու եւրոպացիների դատարանին ստորական եզրնաւիճակ մին մի պետական պաշտօնեակի.

11. Գաղութներն ընտրութիւնը ժողովրդի ձեռքով.

12. Մշտական զօրքի փոխարինումը ամբողջ ժողովրդի գինումով.

13. Եկեղեցու բաժանումը՝ պետութիւնից եւ զբարոցների բաժանումը՝ եկեղեցուց.

14. Չքի եւ պարտադիր բնդճանուր եւ պրօֆեսորիօնը կրթութիւնը՝ երկու սեռի բոլոր երեխաների համար մինչեւ 16 տարեկան հասակը. չքատը երեխաների կերակրիչ հագուստի եւ դաստրանական պիտանքների հագացումը պետական հաշուով.

Արդէս մեր պետական անասութեան զեմօկրատիզացիայի հիմնական պայման՝ Առատասանի Սոցիալ-Դեմօկրատիական Բանուրական Կուսակցութիւնը պահանջում է բոլոր անուղղակի հարկերի վերացումն եւ հարկերի պրօգրեսիւ սիստէմի հաստատումն՝ նկատուաների եւ ժառանգուելիքիւնների վրայ.

Բանուր գտակարգը ֆիզիքական եւ բարոյական աշխատանքից պաշտպանելու նմանապէս եւ՝ իր աշատագրական կուսի համար՝ նրա բնորոշակութիւնները զարգացնելու շահերի անսակէտից՝ կուսակցութիւնը պահանջում է.

1. Սահմանափակել բանուրական օրը ութ ժամով բոլոր վարձով աշխատող բանուրներին համար.

2. Հաստատել օրէնքով 42 ժամից ոչ պակաս անբնդճատ շարունակուող շաբաթական հանդատութիւն բոլոր վարձով աշխատող արկունս բանուրներին համար ժողովրդական անասութեան բոլոր ձիւղերում.

3. Արգելել միանգամայն արտակարգ (сверхурочный) աշխատանքները.

4. Արգելել գեշ րային աշխատանքը (նրեկոյնան 9 ժամից մինչեւ սուսօտան 6 ժամը) ժողովրդական անասութեան բոլոր ձիւղերում քաղի այն ձիւղերից) ուր նա անպայման անհրաժեշտ է՝ բանուրական կազմակերպութիւնների կողմից հասանութիւն դտած տեխնիքական գիտումներով.

5. Արգելել ձեռնարկողներին օգուել մանուկների աշխատանքից դպրոցական հասակում (մինչեւ 16 տ.) եւ սահմանափակել պատանիների (16-18 տ.) աշխատելու ժամանակը վեց ժամով.

6. Արգելել կանանց աշխատանքը այն ձիւղերում ուր նա վնասակար է կանանց օրգանիզմի համար. ազատել կանանց աշխատանքից՝ ծննդարեւութիւնից չորս շաբաթ առաջ եւ վեց շաբաթ յետոյ՝ պահպանելով աշխատախարձի ստորական քանակը այդ ամբողջ ժամանակուայ ընթացքում.

7. Բոլոր գործարաններում եւ այլ ձեռնարկութիւններում՝ ուր աշխատում են կանայք, հիմնել մանկապատասարաններ (детн) ծծկեր եւ մանկահասակ երեխաների համար. երեխաներին կերակրող կանանց ազատել աշխատանքից իւրաքանչիւր երեք ժամից ոչ ուշ, կէս ժամից ոչ պակաս ժամանակով.

8. Պետական ապահովագրութիւն (страхованіе) հաստատել՝ բանուրների ծերութեան եւ աշխատելու բնդունակութիւնը ամբողջովին կամ մասամբ՝ կորցնելու

լու գէպըում — կապիտալիստներէց զբա համար վեր-
ցրած հարկից կազմած յատուկ ֆօնդի հաշուով.

9. Արդիւիւ ապրանքով աշխատավարձ վճարելը,
չարախմական ժամանակ նշանակել վճարելու փողով՝
համաձայն բանուորական վարձի առանց բացառութեան
բոլոր պայմանագրերի՝ և մոյցնել աշխատավարձի հա-
տուցումը աշխատանքի ժամանակ.

10. Արդիւիւ ձեռնարկողներին որևէ գրասական
զեղջ անել աշխատավարձից, ինչ գէպըում և ինչ տե-
սակ գործադրութեան համար էլ որ նրանք նշանա-
կւած լինեն (տուգանք, բրակովկա և այլն).

11. Բառականին թւով գործարանային տեսուչներ
նշանակել ժողովրդական անտեսութեան բոլոր ճիւղե-
րում և տարածել գործարանային տեսչութեան հսկո-
ղութիւնը վարձու աշխատանք գործադրող բոլոր՝
նրանց թւում և արքունական՝ ձեռնարկութիւնների
վրայ, անային ծառաների աշխատանքը մտնում է նոյն
հսկողութեան տակ, տեսչուհիներ նշանակել այն ճիւ-
ղերում ուր գործ է անում կանացի աշխատանքը, թոյլ
տալ բանուորների ընտրած և պետութեան կողմից
վարձատրող ներկայացուցիչների մասնակցութիւնը՝
գործարանային օրէնքների գործադրութեան վրայ
հսկելու գործում, նոյնպէս և աշխատանքի գնահատ-
ման (составление расценокъ), նիւթերի և աշխա-
տանքի արդիւնքների ընդունման և շքնորուման
ինդիքներում.

12. Հսկողութիւն նշանակել տեղական ինքնավար-
ութեան օրգանների կողմից՝ բանուորների ընտրակա-
նների մասնակցութեամբ՝ ձեռնարկողների յատկացրած
բանուորական բնակարանների սանիտարական գրու-
թեան վրայ ինչպէս և այդ բնակարանների ներքին

կարգ ու կանոնի և վարձման պայմանների վրայ —
որպէսզէն պաշտպանել բանուորներին՝ որպէս մասնաւոր
անձանց և քաղաքացիներին՝ կեանքը և գործունէու-
թիւնը ձեռնարկողների միջամտութիւնից.

13. Այն բոլոր հիմնարկութիւններում որտեղ գոր-
ծադրում է վարձու աշխատանքը կանոնաւոր կազ-
մակերպւած սանիտարական հսկողութիւն հիմնել՝ ամ-
բողջ բժշկական-սանիտարական կազմակերպութիւնը
ձեռնարկողներից անկախ պահելու պայմանով, ձեռ-
նարկողների հաշուով ճրի բժշկական օգնութիւն նշա-
նակել բանուորներին և շարունակել նրանց վարձա-
տրութիւնը հիւանդութեան ժամանակ.

14. Քրէական պատասխանատուութիւն նշանակել
վարձողների (наимателюй) համար — աշխատանքը
պաշտպանող օրէնքները խախտելու գէպըներում:

15. Ժողովրդական անտեսութեան բոլոր ճիւղե-
րում հիմնել պրօմիսլային դատարաններ՝ բազկացած
բանուորների և ձեռնարկողների համահաւատար ներ-
կայացուցիչներին.

16. Պարտաորացնել ինքնավարութեան օրգան-
ները՝ հիմնելու միջնորդ գրասենեակներ (աշխատանքի
բորտաներ) արդիւնագործութեան բոլոր ճիւղերում
տեղական և եկւոր բանուորների վարձման համար՝
մասնակցութեամբ նրանց կառավարութեան մէջ բան-
ուորական կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչ-
ներին.

Իսկ ճորտատիրական կարգերի այն մնացորդները
վերացնելու համար որոնք ծանր լծի պէս ընկած են
գիւղացիների վրայ և դատակարգային կաւի աղատ
զարգացման համար գիւղում՝ կուտակցութիւնը պա-
հանջում է ամենից առաջ.

1. Վերացնել վիկուլն ոչ և օրբօջնի վճարները նմանապէս և այն բոլոր պարտաւորութիւնները որոնք ընկնում են գիւղացիութեան վրայ՝ որպէս հարկատու դատակարգի վրայ:

2. Վերացնել այն բոլոր օրէնքները որոնք գրեւարեցնում են գիւղացու համար իր նոգերը կարգադրելու գործը:

3. Վերադարձնել գիւղացիներին այն գրաւական գումարները որ վերցրել են նրանցից վիկուլն ոչ և օրբօջնի վճարների ձեռով, այդ նպատակով կօնֆիսկացիայի ենթարկել վանական և նկեղեցական նրժանապէս և սւղեւիցի կարի նկատակից և կաշերական սան անդամներին պատկանող կաւածքները, ստանձին հարկ նշանակել այն նոգատէր-տղնականներին նոգերի վրայ՝ որոնք օգտւել են վիկուլն ոչ փոխառումեանը, այդ ճանապարհով հաւաքւած գումարներով հիմնել աւանձին ժողովրդական ֆօնդ՝ գիւղական հասարակութիւնների կուրտութեան և բարեգործական կարիքների համար:

4. Հիմնել գիւղական կօմիտէներ, ա) վերադարձնելու համար գիւղական հասարակութիւններին այն նոգերը (էքսպրօպրիացիայի միջոցով կամ — այն դեպքերում երբ նոգերը անցել են ձեռքից ձեռք — յետ գնելով այդ նոգերը խաշոր ազնւականութեան հոգատիրութեան հաշւով) որ կտրել են գիւղացիներէրից ճորտատիրական կարգերը վերացնելու ժամանակ և որոնք ծառայում են իրեն դէնք կաւածատերերի ձեռքին՝ ճորտային կախման մէջ պահելու գիւղացիներին) յանձնելու համար կովկասեան գիւղացիներին՝ իրեն սեփականութիւն՝ այն նոգերը որոնցով նրանք օգտւում են իրեն ժամանակաւոր-պարտատէրներ

(временно-обязанные), խրգաններ և այլն. գ) վերացնելու համար ճորտային յարարութիւնների մընացրդները որ պահպանւել են Ռուսլում, Ալաուլում, Արուսուեան հաշնդներում և պետութեան այլ շրջաններում:

5. Իրաւունք տալ դատարաններին իջնել անչափ բարձր կապալավճարները և անկանսն յայտարարել սարկական (кабальный) բնաւորութիւն կրող պայմանագրերը (сдельки):

Ռուսաստանի Սօցիալ-Դեմօկրատիական Բանուորական կուսակցութիւնը՝ ձգտելով հասնել իր մտակայ նըպատակներին, խրախուսում է Ռուսաստանում գոյութիւն ունեցող հասարակական և քաղաքական կարգերի դէմ ուղղւած ամեն տեսակ գիմաղրական և յեղափոխական շարժումներ, միևնույն ժամանակ վճռականապէս մերժելով այն բոլոր բարենորոգչական նախագծերը որոնք կապւած են բիւրօկրատական-ստիկանական վերանկողութեան որևէ տեսակի լայնացման կամ գօրեղացման հետ՝ աշխատաւոր գտակարգերի վերաբերմամբ:

Իր կողմից՝ Ռուսաստանի Սօցիալ-Դեմօկրատիական Բանուորական կուսակցութիւնը հաստատապէս համոզւած է, որ յիշեալ քաղաքական ու սօցիալական պահանջների լիակատար հետևողական և հիմնաւոր իրականացմանը կարելի է հասնել միմիայն տապալելով միտակցութիւնը և ամբողջ ժողովրդի կողմից ազատ ընտրւած կարգադրութեան ճորտութիւնը:

Faint, illegible text on the left page, possibly bleed-through from the reverse side.

1. յ ս ե ն ա կ ս ե ր .

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶԻՈՎ

1. Ծանուցումն Ռուսաստանի Սոց.-Դեմ. Բան-
Կուսակցութեան կրկր. հերթ. համագումարի մասին:

2. Ծրագիր Ռուսաստանի Սոց.-Դեմ. Բան. Կուս-
(ընդ. կրկր. հերթ. համագումարում):

Տ պ ա գ ը լ ու մ է :

3. Լ. Մարաօլ — Բանուորական Գործը Ռուսաս-
տանում:

1. յ ս է ա կ ս ե ր .

ՎՐԱԵՐԷՆ ԼԵԶԻՈՎ

1. Վրացի Նացիօնալիտաները:

Տ պ ա գ ը լ ու մ է :

2. Ծանուցումն Ռուսաստանի Սոց.-Դեմ. Բան-
Կուսակց. կրկր. հերթ. համագումարի մասին:

«Վրացերէն եւ հայերէն լեզուներով
կուսակցական ոօցիալ-դեմօկրատիական
գրականութիւն հրատարակող Մասնաժո-
ղով»-ի հասցէն՝ արտասահմանեան ամեն առակ թրդ-
թակցութիւններէ յարարներութիւններէ եւ դրաքի
համար:

V. Oulianoff, 3, rue de la Colline (près Pont-
Neuf), Genève. — Suisse. Для „Коммунист“.

Գրամուկարկելիս պիտի նշանակել, որ գրա-
կանութեան վրացերէնի թէ հայերէնի համար է:

2013

« Ազգային գրադարան

1652

NL0035070

